

Íslenska

Pólska

VELFERÐARRÁÐUNEYTIÐ

Ministerstwo Spraw Socjalnych

Reykjavíkurborg

Miasto Reykjavik

Reykjavík 2012

Myndir: / Obrazki: Rán Flygenring
Umbrot: / układ graficzny: Kristján Sigurðsson

Við og börnin okkar

My i nasze dzieci

Rodzina

Na Islandii kobiety i mężczyźni mają te same prawa i ponoszą taką samą odpowiedzialność zarówno w domu, jak i poza nim. Prawo gwarantuje równouprawnienie dla obu płci. Większość kobiet i mężczyzn pracuje poza domem. Oboje biorą udział w pracach domowych oraz w wychowywaniu dzieci. Rodzice otrzymują wypłaty z Funduszu Macierzyńskiego po przeprowadzeniu na lokalnym rynku pracy, przynajmniej 6 miesięcy przed narodzinami dziecka, na co najmniej 25% etatu. Ta sama reguła dotyczy adopcji i rodzin zastępczych. Studenci, uczniowie oraz osoby pozostające poza rynkiem pracy otrzymują zasiłek macierzyński. O urlop i zasiłek macierzyński należy ubiegać się w Funduszu Macierzyńskim, który ma siedzibę w Urzędzie Pracy. Instrukcje i wnioski do wypełnienia można otrzymać w każdej placówce Urzędu Pracy na terenie kraju.

Przeprowadzka do nowego kraju wiąże się z dużym obciążeniem psychicznym dla członków rodziny, dlatego tak ważne jest wzajemne wsparcie. Początki na nowym miejscu mogą być trudne, co może wiązać się z koniecznością szukania pomocy u innych osób, nienależących do rodziny. Proces aklimatyzacji może przebiegać różnie dla poszczególnych członków rodziny. Często dzieci dużo szybciej niż dorośli adaptują się do nowego

otoczenia, uczą języka, szybciej zdobywają nowych przyjaciół i dlatego mogą pomóc swojej rodzinie w adaptacji do nowego społeczeństwa. Z drugiej strony ważne jest, aby rodzice i inni członkowie rodziny nie stawiali zbyt wysokich wymagań wobec dzieci. Wymagania te muszą być dostosowane do wieku i dojrzałości dziecka. Dzieci nigdy nie mogą ponosić odpowiedzialności za dorosłych!

Fjölskyldan

Konur og karlar á Íslandi hafa sömu réttindi og bera sömu ábyrgð bæði innan og utan heimilisins, hér gildir fullkomið lagalegt jafnrétti á milli kynjanna. Flestar konur og karlar vinna utan heimilisins og taka báðir foreldrar þátt í heimilisstörfum og uppeldi barna.

Foreldrar fá greiðslur úr Fæðingarorlofssjóði eftir að hafa verið samfelld í 6 mánuði á innlendum vinnumarkaði fyrir fæðingardag barns í minnst 25% starfi. Sama á við þegar barn kemur inn á heimili við ættleiðingu eða varanlegt fóstur. Námsmenn og fólk sem er utan vinnumarkaðar fær fæðingarstyrki. Sækja þarf um fæðingarorlof og fæðingarstyrk til Fæðingarorlofssjóðs hjá Vinnumálastofnun. Leiðbeiningar og eyðublöð er hægt að fá hjá Þjónustuskrifstofum Vinnumálastofnunar um land allt.

Það er mikilvægt að allir í fjölskyldunni standi saman þegar tekist er á við líf í nýju landi. Það getur oft verið erfitt að venjast nýjum síðum og stundum getur reynst nauðsynlegt að leita aðstoðar annarra sem ekki tilheyra fjölskyldunni. Fjölskyldumeðlimir geta verið misfljótir að laga sig að nýju samfélagi. Börn eru oft fljótari en foreldrarir að tileinka sér nýtt tungumál, fyrri til að eignast vini og geta því oft veitt fjölskyldunni mikla hjálp í aðlögun að nýju samfélagi. Það er samt mjög mikilvægt að foreldrar og aðrir fjölskyldumeðlimir geri ekki of miklar kröfur til barna við þessar aðstæður. Kröfurnar þurfa að hæfa aldri þeirra og þroska. Börn eiga aldrei að bera ábyrgð á fullorðnum!

Prawa dziecka

Na Islandii obowiązuje Konwencja Praw Dziecka Organizacji Narodów Zjednoczonych. W konwencji tej zawarte jest międzynarodowe prawo dziecka do ochrony i opieki ze strony dorosłych oraz określony jest ich status, jako samodzielnych osób posiadających prawa, niezależne od praw dorosłych.

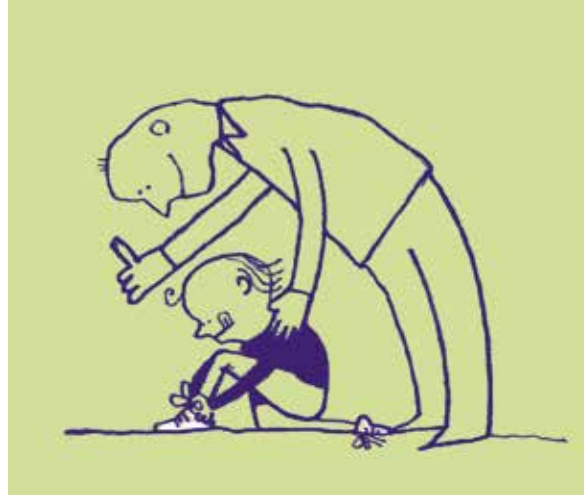
Na Islandii obowiązuje ustawa o ochronie dzieci, a jej rolą jest zapewnienie im bezpieczeństwa oraz miejsca zamieszkania i życia w odpowiednich warunkach. W wymienionej ustawie w wyraźny sposób zaznaczono, że wszystkie osoby postronne oraz te pracujące z dziećmi, zobowiązane są do zgłaszania policji lub urzędowi ds. ochrony dzieci przypadków zaistnienia podejrzenia, że dziecko mieszka w nieodpowiednich warunkach. Urząd ds. ochrony dzieci przyjmuje takie zgłoszenia i działa według określonego planu działania (zobacz rozdział Urząd ds. ochrony dzieci). Dzieci na Islandii są chronione przed wszelkimi rodzajami przemocy, zarówno fizycznej, jak i psychicznej, która może mieć miejsce w domu i poza nim.

Réttur barna

Barnasáttmáli Sameinuðu þjóðanna hefur verið fullgildur á Íslandi. Sáttmálinn felur í sér alþjóðlega viðurkenningu á því að börn þarfnist verndar og umönnunar umfram fullorðna og að þau séu sjálfstæðir einstaklingar með eigin réttindi, óháð réttindum fullorðinna. Á Íslandi gilda barnaverndarlög en hlutverk þeirra er að tryggja öryggi barna og að þau búi og lifi við viðunandi aðstæður. Í barnaverndarlögum er skýrt tekið fram að almenningi og öllum sem að vinna með börnum beri skylda til þess að tilkynna það lögreglu eða barnavernd ef að grunur leikur á að börn búi við óviðunandi aðstæður á einhvern hátt. Barnaverndin tekur þá við tilkynningunni og viðeigandi ráðstafanir eru gerðar (sjá kafla um Barnavernd). Börn á Íslandi eiga að vera vernduð fyrir öllu ofbeldi, jafnt andlegu sem líkamlegu, bæði innan og utan heimilis.

Að ala upp barn

Því fylgir því mikil ábyrgð að ala upp barn og það getur stundum reynst erfitt. Erfið hegðun barns má aldrei leiða til þess að líkamlegum eða andlegum refsingum sé beitt. Því er mikilvægt að foreldrar temji sér jákvæðar uppeldisaðferðir og leiti ráðgjafar þegar þeir telja sig þurfa á því að halda. Hægt er að fá ráðgjöf í leikskólum og skólum, í þjónustumiðstöðvum og félagsþjónustu sveitarfélaga, heilsugæslustöðvum og sjálfstætt starfandi aðilum til dæmis fjölskylduráðgjöfum og sálfræðingum.

Wychowanie dziecka

Z wychowaniem dziecka wiąże się ogromna odpowiedzialność i czasami napotyka się na poważne trudności wychowawcze. Złe zachowanie dziecka nie może jednak nigdy prowadzić do kary w formie przemocy fizycznej lub psychicznej. Rodzice powinni zapoznać się z pozytywnymi metodami wychowywania i w razie potrzeby szukać pomocy u specjalistów. Wspomnianą pomoc doradczą można otrzymać w przedszkolach, szkołach, miejskich centrach usługowych, w gminnej pomocy społecznej, przychodniach rejonowych oraz u niezależnych specjalistów np.: doradców rodzinnych, psychologów itp.

Hrósauðu og styrktu góða hegðun

Það er mjög árangursrík uppeldisaðferð að benda barninu á æskilega og góða hegðun í stað þess að banna eða skamma of mikið. Það eru algeng mistök að líta á góða hegðun sem sjálfsgáfan hlut og gleyma að veita henni athygli.

Til dæmis er gott að hrósa þegar barnið þitt býr um rúmið sitt, gengur frá eftir matinn eða sýnir systkini umhyggju. Einfalt og uppbyggjandi hrós eins og „gott hjá þér að búa um rúmið þitt“ eða „ég sá hvað þú varst góð/-ur við litlu systur áðan“ mun með tímanum kalla fram áframhaldandi góða hegðun hjá barninu. Hrós sýnir að þú veitir barninu athygli og tekur eftir því sem það gerir en ekki bara þegar að það gerir eitthvað sem það á ekki að gera. Hrós mun láta barnið þitt verða stolt og hreykið af sjálfu sér. Leyfðu barninu þínu að gera hlutina sjálf, eins og að klæða sig og reima skóna, og leiðbeindu því hvernig gera á rétt, því það styrkir sjálfsmynd barnsins. Ef við gerum lítið úr því sem barnið getur, berum barnið ávallt saman við önnur börn og/eða vanrækjum það á einhvern hátt mun því líða eins og það sé einskis virði. Veldu orð þín af kostgæfni og sýndu barninu þínu ástúð og virðingu.

Forðastu að nota orð og staðhæfingar um persónu barnsins sem vopn. Athugasemdir eins og „þú gerir þetta alltaf,“ eða „af hverju gerirðu aldrei eins og ég segi?“, „af hverju þarftu alltaf að gera svona heimskulega/hluti?“, „þú gerir aldrei neitt rétt!“, eru niðurlægjandi skilaboð og mikið virðingarleysi við börnin okkar.

Udzielaj pochwał i promuj dobre zachowanie

Udzielanie pochwał za właściwe i dobre zachowanie dziecka, przynosi dużo lepsze efekty wychowawcze niż zakazy i karcenie. Częstym błędem wychowawczym jest niezauważanie dobrego zachowania i uważanie go za oczywiste.

Na przykład: dobrze jest pochwalić dziecko, kiedy pościeli swoje łóżko, posprząta po posiłku lub opiekuje się swoim rodzeństwem. Prosta i konstruktywna pochwała np.: „wspaniale, że pościeliłeś łóżko“ lub „widziałam/em jak dobrze opiekowałeś/aś się młodszą siostrą“ będą w przyszłości wywoływały samoczynnie dobre zachowania u dziecka. Dzięki pochwałą twoje dziecko wie, że zwracasz na nie uwagę i obserwujesz to co robi, nie tylko w sytuacjach, kiedy robi coś zakazanego. Pochwała czyni dziecko dumnym i zadowolonym z samego siebie. Pozwól swojemu dziecku wykonywać rzeczy samodzielnie np.: ubierać się i zawiązywać sznurowadła. Możesz udzielać mu rad, w jaki sposób zrobić to dobrze. Metoda taka wzmacnia u dziecka dobrą samoocenę. Poniżanie dziecka, ciągłe porównywanie go z innymi dziećmi i/lub zaniedbywanie go, będzie powodować u niego poczucie niedowartościowania. Wybierz słowo, którym będziesz okazywać dziecku

swoje uczucia i szacunek względem niego.

Unikaj używania słów i stwierdzeń o dziecku, jako broni. Takie uwagi jak „zawsze tak robisz“ lub „czemu nigdy nie robisz tego, o co cię proszę?“, „czemu zawsze masz głupoty w głowie?“, „nigdy nie robisz nic dobrze!“ są poniżające i są wyrazem braku szacunku do dziecka.

Agi og reglur

Að hafa reglur og ramma getur hjálpað foreldrum að kenna barninu muninn á réttri og rangri hegðun. Rammi og reglur veita börnum öryggiskennd og láta þau finna fyrir umhyggju. Það er mikilvægt að reglurnar séu skýrar, þær séu alltaf eins við sömu aðstæður og að barnið skilji hvers vegna það er mikilvægt að fara eftir þeim. Það er mikilvægt að standa við það sem sagt er við börnin. Algeng mistök hjá foreldrum eru að gleyma því. Vertu alltaf samkvæm/-ur sjálfri/-um þér því það kennir barninu þínu hvers þú væntir af því.

Vertu fyrirmynd

Þú sem foreldri ert mikilvæg fyrirmynd barnanna þinna. Það er ekki nóg að fullorðna fólk sé barnum hvernig hlutirnir eiga að vera, það verður líka að sýna það í verki.

Vertu ávallt meðvitund/-aður um það að barnið þitt er að fylgjast með þér og læra af þér. Taktu þér tíma, vertu góð fyrirmynd og útskýrðu rétta hegðun vel fyrir barninu þínu. Sýndu þolinmæði og heiðarleika. Það er góð regla að koma fram við börnin þín eins og þú vilt að aðrir komi fram við þig.

Raunhæfar kröfur til foreldra

Gerðu raunhæfar kröfur til þín sem foreldris. Þú þarft ekki að vita allt um uppeldi barna. Einbeittu þér að því sem mestu máli skiptir í stað þess að reyna að taka á öllu í einu. Viðurkenndu það þegar þú ert orðin/-nn þreytt/-ur eða ráðalaus, leitaðu þá hjálpar. Gefðu þér tíma til að gera hluti fyrir þig sjálfa/-n (eða fyrir ykkur sem par). Þú munt geta annast barnið þitt ennþá betur ef þú ert vel upplögð/-lagður.

Dyscyplina i reguły

Reguły i wyznaczone ramy zachowania mogą pomóc rodzicom we wskazaniu dziecku, co jest dobre a co złe. Takie wyznaczone reguły dają dziecku poczucie bezpieczeństwa i opieki. Reguły muszą być jasne i zawsze takie same we wszystkich sytuacjach. Dziecko musi rozumieć, dlaczego ma według danych reguł postępować. Rodzic musi zawsze być konsekwentny w tym, co mówi. To właśnie niekonsekwencja jest najczęstszym błędem popełnianym przez rodziców. Bądź zawsze niezmienny w swoich postanowieniach, bo w ten sposób dajesz dziecku jasno do zrozumienia, czego od niego oczekujesz.

Bądź wzorem do naśladowania

Będąc rodzicem jesteś ważnym wzorem do naśladowania dla swojego dziecka. Nie wystarczy mówić dzieciom, w jaki sposób należy pewne rzeczy wykonywać, trzeba im to również pokazać w praktyce.

Bądź świadomy tego, że dziecko zawsze cię obserwuje i uczy się od ciebie. Poświęć na to dużo czasu, bądź wzorem do naśladowania i tłumacz dobre zachowania swojemu dziecku. Okazuj cierpliwość i sprawiedliwość. Odnos się do swojego dziecka w sposób, jaki chciałbyś, aby inni odnosili się do ciebie.

Realne cele dla rodziców

Stawiaj sobie realne cele, jako rodzic. Nie musisz wiedzieć wszystkiego o wychowaniu dziecka. Skoncentruj się na tym, co ma największe znaczenie i nie próbuj zajmować się wszystkim naraz. Przyznaj się przed samym sobą i jeżeli jesteś zmęczony/a lub nie dajesz sobie rady, poszukaj pomocy. Wyznacz sobie czas prywatny, w którym będziesz/cie robić coś tylko dla samego/samych siebie. Wychowanie dziecka będzie dużo łatwiejsze, jeżeli będziesz w dobrej formie.

Heilsugæslan

Þegar nýtt barn kemur í heiminn er áhersla lögð á að styðja við fjölskylduna. Á öllum heilsugæslustöðvum er hægt að fá heilsuvernd fyrir barnið þitt til 16 ára aldurs. Þessi þjónusta felur meðal annars í sér bólusetningar frá þriggja mánaða aldri og allar lækni skoðanir frá því að barnið fæðist. Þessi þjónusta er foreldrum að kostnaðarlausu. Starfsfólk heilsugæslustöðvanna gefur góð ráð um heilsu og uppeldi eða segir þér/ykkur hvert best er að leita ef þörf er á frekari aðstoð. Þegar barnið byrjar í skóla sér heilsugæslan einnig um heilsuvernd barnsins endurgjaldslaust. Heilsugæslan býður upp á foreldanámskeið þar sem kenndar eru uppeldisaðferðir sem virka og stuðla að góðu samstarfi milli barna og foreldra. Upplýsingar um þetta og fleiri námskeið er að finna hjá heilsugæslustöðvunum. Upplýsingar um allar heilsugæslustöðvar á Íslandi er hægt að finna á www.island.is sem er vefsíða þar sem hægt er að nálgast upplýsingar um allar opinberar stofnanir og þjónustu á Íslandi. Á vef Embættis landlæknis er svo að finna ítarlegar upplýsingar um tannvernd barna. Upplýsingarnar eru á nokkrum tungumálum. Slóðin þar sem nálgast má þessar upplýsingar er <http://www.landlaeknir.is/heilsa-og-lidan/tannvernd/>.

Hvað er ofbeldi og vanræksla?

Ofbeldi og vanræksla geta haft mjög skaðleg áhrif á þroska barns. Það getur birst á marga mismunandi vegu, sem dæmi má nefna það að rasskella börn, slá þau með höndum eða belti, hrinda þeim eða hrista eða á einhvern annan hátt nota hendur og/eða hluti gegn barninu er líkamlegt ofbeldi. Hvers konar niðurlæging, lítilsvirðing, öskur og hótanir er andlegt ofbeldi. Vanræksla getur lýst sér í vannæringu barna, að skilja börn eftir ein heima langtímum saman þar sem þau þurfa að sjá um sig sjálf, útivist eftir löglegan útivistartíma, lélegur fatnaður og umhirða sem samræmist ekki aðstæðum eins og veðri og árstíma.

Á Íslandi er litið svo á að allar andlegar og líkamlegar refsingar séu ofbeldi og getur beiting þeirra verið refsiverð með fangelsisvist. Í Barnalögum (28. grein) segir: „Forsjá barns felur í sér skyldur foreldra til að vernda barn sitt fyrir andlegu og líkamlegu ofbeldi og annarri vanvirðandi háttsemi“. Ekkert barn á að þurfa að þola ofbeldi eða verða vitni að ofbeldi, allra síst á heimili sínu. Allt ofbeldi á heimili þar sem börn eru er jafnframt ofbeldi gagnvart börnum.

Opieka zdrowotna

Po narodzinach dziecka duży nacisk kładzie się na wspieranie rodziny. Wszyscy rodzice mają bezpłatny dostęp do opieki lekarskiej dla dzieci do 16 roku życia. Na opiekę składają się między innymi szczepienia okresowe od 3 miesiąca życia i kontrole lekarskie od narodzin dziecka. Pracownicy przychodni udzielają porad na temat zdrowia i wychowania lub wskazują tobie/wam, gdzie najlepiej szukać pomocy w rozwiązaniu danego problemu. Opieka zdrowotna przysługuje również dziecku po rozpoczęciu edukacji szkolnej. Przychodnie oferują rodzicom kursy i szkolenia na temat metod wychowania, które wzmacniają dobrą współpracę pomiędzy dziećmi i rodzicami. Informacje o tych i innych kursach można znaleźć w przychodniach. Spis przychodni na całej Islandii znajduje się na stronie www.island.is. Jest to strona zawierająca informacje o wszystkich instytucjach publicznych na Islandii oraz ich usługach. Na stronie Departamentu Zdrowia znajdują się dokładne informacje w kilku językach na temat profilaktyki dentystycznej u dzieci: <http://www.landlaeknir.is/heilsa-og-lidan/tannvernd/>.

Co to jest przemoc i zaniedbanie?

Przemoc i zaniedbanie mogą mieć negatywny wpływ na rozwój dziecka. Jako przemoc fizyczną traktowane jest dawanie klapsów, bicie ręką lub pasem, popychanie lub potrząsanie oraz jakikolwiek inny sposób używania rąk lub innych przedmiotów do bicia dziecka. Wszelkie rodzaje poniżania, lekceważenia, krzyki i groźby traktowane są jako

przemoc psychiczną. Jako zaniedbanie rozumie się niedożywienie dziecka, pozostawianie go w domu samego przez dłuższy okres czasu tak, że musi samo się sobą zajmować, przebywanie dzieci na dworze po dozwolonych prawnie godzinach, zły stan ubioru oraz opiekę niedostosowaną do sytuacji, takiej jak pogoda czy pora roku. Na Islandii wszystkie przejawy psychicznego i fizycznego karania uważane są za przemoc i podlegają karze więzienia. Ustawa o ochronie dzieci (art. 28) mówi: „Z władzą rodzicielską wiąże się obowiązek ochrony dziecka przed psychiczną i fizyczną przemocą oraz innymi obraźliwymi zachowaniami.“

Żadne dziecko nie powinno doświadczać przemocy lub być jej świadkiem, szczególnie w swoim domu. Każdy rodzaj przemocy domowej, której dziecko jest świadkiem, jest również przemocą wobec niego.

Dagforeldrar

Hægt er að fá vistun fyrir börn frá 6 mánaða aldri hjá dagforeldrum. Þeir eru sjálfstætt starfandi og taka börn í dagvistun í heimahúsum. Dagforeldrar sjá sjálfir um skráningu og innritun barna. Upplýsingar um dagvistunargjöld fást hjá dagforeldrum en sveitarfélög greiða hluta af kostnaði við vistun þeirra. Nánari upplýsingar um dagforeldra er að finna á vefsíðum sveitarfélaganna.

Leikskólinn

Leikskólinn er fyrsta skólastigið í skólakerfinu og sér að ósk foreldra um uppeldi og menntun barna áður en grunnskólaskylda tekur við árið sem þau verða 6 ára. Leikskólinn er opinn öllum börnum. Allir leikskólar starfa samkvæmt sömu lögum og aðalnámskrá en hafa svigrúm til að þróa eigin starfshætti. Nám barna í leikskóla fer fram í gegnum leik og skapandi starf. Foreldrar greiða leikskólagjald sem sveitarfélög niðurgreiða en innifalið í því gjaldi er nám barna og námsgögn, umönnun, morgunverður, hádegisverður, eftirmiðdagshressing og sérkennsla ef með þarf. Í leikskólum er lögð áhersla á gott samstarf við fjölskyldur barnanna með því m.a. að veita upplýsingar um barnið í daglegu starfi en um leið eru foreldrar hvattir til að veita upplýsingar um allt sem getur haft áhrif á líðan og hegðun barnsins í leikskólanum. Langflest börn sækja leikskóla enda er það talið mjög mikilvægt fyrir alhliða þroska barna og er um leið undirbúningur fyrir þátttöku í lífinu öllu. Nánari upplýsingar um leikskóla er að finna á vefsíðum sveitarfélaganna.

Rodzice dzienni

Dzieci od 6 miesiąca życia oddać można pod opiekę rodziców dziennych, którzy są niezależnie działającymi podmiotami i opiekują się dziećmi w swoich domach. Rodzice dzienni sami zajmują się zapisami i naborem dzieci. Informacje na temat opłat za pobyt dziecka uzyskać można u opiekunów, a miasto doptaca do części kosztów związanych z pobytem dziennym dziecka. Dokładniejsze informacje o rodzicach dziennych można znaleźć na stronach internetowych gmin.

Przedszkole

Przedszkole jest pierwszym stopniem edukacji w systemie szkolnictwa i na życzenie rodziców zajmuje się wychowaniem i edukacją dziecka przed rozpoczęciem obowiązkowej edukacji szkolnej w wieku 6 lat. Przedszkole jest dostępne dla wszystkich dzieci. Wszystkie przedszkola działają według tego samego prawa i ogólnego programu nauczania, ale mają możliwość opracowania własnych metod edukacji. Edukacja dzieci w przedszkolach odbywa się poprzez zabawę i kreatywne zajęcia. Gminy dofinansowują rodzicom opłatę za przedszkole, w której zawarte są koszty edukacji i materiałów, koszt opieki, śniadania, obiadu i podwieczorku oraz zajęć specjalnych, jeżeli istnieje taka potrzeba. W przedszkolach kładziony jest nacisk na dobrą współpracę z rodzinami poprzez m.in.: udzielanie informacji o dziecku w codziennej nauce przedszkolnej. Z drugiej strony rodzice powinni informować o wszystkim, co może mieć wpływ na samopoczucie i zachowanie dziecka w przedszkolu. Większość dzieci uczęszcza do przedszkola, które jest uważane za ważny etap mający wpływ na ogólny rozwój dziecka, jak i również przygotowanie do udziału w przyszłym dorosłym życiu. Dokładniejsze informacje o przedszkolach można znaleźć na stronach internetowych gmin.

Grunnskólinn

Á Íslandi er skólaskylda fyrir öll börn á aldrinum 6-16 ára. Það þarf ekki að greiða fyrir að hafa barn í skóla á Íslandi en greiða þarf fyrir hádegisverð. Hlutverk foreldra í skólagöngu barns er meðal annars:

- að sjá til þess að barnið mæti í skólann og sinni náminu
- að tilkynna að morgni til skrifstofu skólans ef barnið er veikt
- að sjá til þess að barnið komi í skólann með hollt og gott nesti ef það á við og að það sé klætt eftir veðri
- að fylgjast með því að barnið stundi sitt heimanám
- að mæta í foreldraviðtöl og á fundi um nám barnsins og skólastarf
- að virða reglur um útvistartíma barna
- að sækja formlega um frí frá skóla, þurfir barnið á því að halda.

Foreldrar gegna mikilvægu hlutverki bæði í leik- og grunnskólagöngu barna og gott samstarf milli heimilis og skóla getur gert gæfumun í velferð og aðlögun barnsins. Ef barn þarfnast sérstaks stuðnings vegna fötlunar, erfiðleika í námi eða félagslegra aðstæðna þá hafa bæði foreldrar og starfsfólk leikskóla og grunnskóla aðgang að sérfræðingum sem geta aðstoðað og stutt við fjölskyldur í hverju sem á gengur.

Szkoła podstawowa

Na Islandii wszystkie dzieci są objęte obowiązkiem szkolnym w roku, w którym kończą 6 lat. Uczęszczenie do szkoły jest nieodpłatne, trzeba jedynie płacić za obiady szkolne. Rola rodzica w edukacji szkolnej dziecka zawiera w sobie:

- troszczenie się, aby dziecko chodziło do szkoły i przykładało się do nauki
- zgłaszanie do sekretariatu szkolnego nieobecności dziecka w szkole z powodu choroby
- zadbanie o to, aby dziecko miało ze sobą zdrowe i dobre drugie śniadanie oraz żeby, było ubrane odpowiednio do pogody
- dogłądanie dziecka w nauce domowej
- uczestnictwo w rozmowach indywidualnych z rodzicami oraz zebraniach dotyczących nauki dziecka i edukacji szkolnej
- respektowanie reguł o dozwolonych godzinach pobytu dzieci na dworze
- ubieganie się drogą formalną o zwolnienie dla dziecka, jeżeli zaistnieje taka potrzeba

Rodzice odgrywają ważną rolę w edukacji przedszkolnej i szkolnej dziecka. Dobra współpraca pomiędzy domem a szkołą ma duży wpływ na samopoczucie dziecka i jego adaptację. Jeżeli dziecko potrzebuje specjalnej asysty z powodu

niepełnosprawności, trudności w nauce lub z powodów społecznych, wtedy zarówno rodzice, jak i pracownicy przedszkola i szkoły podstawowej mają dostęp do specjalistów, którzy mogą udzielić pomocy i wsparcia w każdej sytuacji.

Frístundastarf

Mikill meirihluti 6-16 ára barna á Íslandi stunda skipulagt félags- og tómsundastarf af einhverju tagi og rannsóknir sýna að það hefur uppbyggjandi áhrif á líf barna og unglinga.

Frístundaheimili eru starfrækt við flesta grunnskóla á Íslandi fyrir börn á aldrinum 6-9 ára. Á veturna eru þau opin frá því að skóla lýkur til kl. 17, en á sumrin og þegar frí er í skólanum eru þau oft opin alla virka daga kl. 8-17. Greitt er sérstaklega fyrir þessa þjónustu. Frístundaheimlin bjóða upp á fjölbreytt frístundastarf og þar er mikið lagt upp úr því að einstaklingar fái að njóta sín og þroskast í umhverfi sem einkennist af hlýju, öryggi og virðingu.

Félagsmiðstöðvar, fyrir börn og unglinga á aldrinum 10 – 16 ára, eru við flesta grunnskóla á Íslandi. Fyrir aldurshópinn 10-12 ára eru í boði margvísleg tómsundarnámskeið og/eða hópastarf einu sinni eða oftar í viku. Fyrir unglinga á aldrinum 13 – 16 ára eru félagsmiðstöðvarnar mikilvægur vettvangur því starfið mættir þörf þeirra fyrir fjölbreytt frítímastarf og samveru með jafnöldrum í öruggu umhverfi. Upplýsingar um opnunartíma má finna á heimasíðum félagsmiðstöðvanna. Meginstarfsemi félagsmiðstöðvanna er gjaldfrjál.

Sum sveitarfélög veita styrki til þátttöku barna og ungmenna í íþrótt- og tómsundastarfi. Frístundakort er styrkjakerfi í frístundastarfi fyrir 6-18 ára börn og unglinga með lögheimili í Reykjavík. Foreldrar geta ráðstafað styrk, sem er kr. 25.000 á barn á ári, til niðurgreiðslu á þátttöku- og æfingagjöldum. Þetta er gert inni á vefsíðunni <http://rafraen.reykjavik.is> Ef þú þarft aðstoð við skráningu hafðu samband við 4 11 11 11.

Zajęcia pozalekcyjne

Na Islandia większość dzieci w wieku 6-16 lat bierze udział w zorganizowanych zajęciach społeczno-rekreacyjnych. Wyniki badań wskazują, że zajęcia te mają pozytywny wpływ na życie dzieci i młodzieży.

Świetlice dla dzieci w wieku 6-9 lat, działają przy większości szkół podstawowych. W semestrze zimowym otwarte są po zakończeniu zajęć szkolnych do godziny 17, a w semestrze letnim i w okresie wakacji często otwarte są w dni powszednie od 8 do 17. Za pobyt dzieci w świetlicach płaci się dodatkowo. Świetlice oferują urozmaicone zajęcia rekreacyjne, w których kładziony jest nacisk na indywidualne zdolności dzieci oraz na spokojną, bezpieczną i pełną szacunku atmosferę.

Centra młodzieżowe, dla dzieci i młodzieży w wieku 10-16 lat, działają przy większości szkół podstawowych na Islandii. Dla grup wiekowych 10-12 lat oferowane są różnorodne zajęcia rekreacyjne i/lub zajęcia grupowe, raz lub więcej razy w tygodniu. Dla grup wiekowych 13-16 lat centra młodzieżowe są ważnym miejscem spotkań, które spełnia ich potrzebę uczestnictwa w urozmaiconych zajęciach rekreacyjnych i spędzania czasu z rówieśnikami w bezpiecznym otoczeniu. Informacje o godzinach otwarcia można znaleźć na stronach internetowych centrów. Podstawowa działalność centrów młodzieżowych jest nieodpłatna.

Niektóre gminy przyznają dotacje, wspierające udział dzieci i młodzieży w zajęciach sportowo-rekreacyjnych. Karta rekreacyjna to dotacja dla dzieci i młodzieży w wieku 6-18 lat, które mają adres zameldowania w Reykjavíku. Rodzice mogą przydzielić kwotę równą 25.000 kr. rocznie na dziecko, opłacając w ten sposób jego udział w zajęciach lub treningach. Przydziału dokonuje się na stronie <http://rafraen.reykjavik.is> Jeżeli potrzebujesz pomocy przy rejestracji skontaktuj się z numerem tel. 4 11 11 11.

Félagsþjónustan

Félagsþjónustan er á vegum sveitarfélaganna. Þangað er hægt að sækja þjónustu sem snýr að félagslega kerfinu í landinu. Tilgangur hennar er meðal annars að bæta lífskjör þeirra sem standa höllum fæti í samfélaginu og tryggja uppeldisskilyrði barna og ungmenna. Félagsþjónustan veitir aðstoð til að einstaklingar geti búið sem lengst í heimahúsum, stundað atvinnu og lífað sem eðlilegustu lífi og grípur til aðgerða til að koma í veg fyrir félagsleg vandamál. Félagsþjónustan veitir félagslega ráðgjöf sem tekur m.a. til atvinnuleysis, veikinda, húsnæðisleysis, fjárhagsvanda, fötlunar, öldrunar, málefna útlendinga, málefna barna og ungmenna, fjölskylduvanda og áfengis- og vímuefnavanda. Þú getur leitað eftir upplýsingum um félagsþjónustu hjá sveitarfélögunum.

Barnavernd

Barnavernd snýst um aðstoð við börn sem búa við óviðunandi aðstæður eða aðstæður sem taldar eru stofna heilsu þeirra og þroska í hættu. Barnaverndarnefndir á vegum sveitarfélaga í landinu og starfsfólk þeirra veita börnunum aðstoð. Markmiðið er alltaf að bæta aðstæður barnsins og sjá til þess að öll börn alist upp við öruggar aðstæður. Ávallt er lögð áhersla á góða samvinnu við foreldra. Ef tilkynning berst til barnaverndarnefndar um að barn búi við óviðunandi aðstæður þá metur starfsfólk hana og samband er haft við fjölskyldu barnsins. Ef könnun starfsfólksins leiðir í ljós að þörf er á stuðningi við barn og fjölskyldu er gerð áætlun um áframhaldandi aðgerðir í samvinnu við foreldra og barn og síðan hefst vinna við að aðstoða fjölskylduna. Barnaverndarnefndir bjóða upp á ýmis stuðningsúrræði fyrir fjölskylduna eins og ráðgjöf, fræðslu og leiðbeiningar.

Pomoc społeczna

Na Islandii pomoc społeczna udzielana jest przez gminy i tam właśnie należy ubiegać się o pomoc w sprawach związanych z systemem socjalnym. Jej celem jest między innymi poprawa warunków tych, których sytuacja w społeczeństwie jest niepewna i zabezpieczyć godne warunki wychowania dla dzieci i młodzieży. Pomoc społeczna jest udzielana w celu zapewnienia możliwości mieszkania samodzielnie, podjęcia pracy oraz życia w normalnych warunkach i podejmuje działanie, gdy pojawią się problemy społeczne. Pomoc społeczna świadczy również usługi doradcze dotyczące m.in.:

bezrobocia, choroby, problemów mieszkaniowych, problemów finansowych, niepełnosprawności, starszego wieku, spraw dotyczących obcokrajowców, problemów rodzinnych oraz problemów z alkoholem i narkotykami. Informacje o pomocy społecznej można znaleźć we właściwej gminie.

Urząd ds. ochrony dzieci

Urząd ds. ochrony dziecka zajmuje się pomocą dzieciom mieszkającym w nieodpowiednich warunkach lub sytuacjach, uważanych za niebezpieczne dla ich zdrowia i rozwoju. Komisja ds. ochrony dzieci działająca z ramienia gminy oraz pracownicy gminy, udzielają pomocy dzieciom. Celem jest poprawa sytuacji dziecka i dbanie o to, aby wszystkie dzieci wychowywały się w bezpiecznych warunkach. Zawsze przywiązuje się wagę do dobrej współpracy z rodzicami. Po wpłynięciu zawiadomienia do komisji ds. ochrony dzieci o tym, że dziecko mieszka w nieodpowiednich warunkach, jej pracownicy oceniają sytuację i kontaktują się z rodzicami dziecka. Jeżeli wywiad środowiskowy wykaże, że dziecko i jego rodzina potrzebują pomocy, tworzy się plan działania we współpracy z rodzicami i dzieckiem, a następnie rozpoczyna się proces pomocy rodzinie. Komisja ds. ochrony dzieci oferuje różnorodne formy wsparcia dla rodzin m.in.: doradztwo, szkolenia i wskazówki.

Hvert get ég leitað?

Neyðarlínan 112

Allir geta hringt í 112 og úr öllum sínum. Samband næst við 112 þó ekkert símakort sé í símanum, engin inneign eða símreikningur ógreiddur.

www.island.is

Á þessari vefsíðu er að finna upplýsingar um opinberar stofnanir á Íslandi og þjónustu þeirra. Vefsíðan er á íslensku og ensku.

Fjölmeningarsetur

www.mcc.is

Á vefsíðu Fjölmeningarseturs er meðal annars að finna orðskýringar á ýmsum íslenskum orðum á fjölmörgum tungumálum. Einnig er þar að finna númer í upplýsingasíma á átta tungumálum.

Upplýsingar og umsóknir um fæðingarorlof og fæðingarstyrki

<http://www.faedingarorlof.is>

Ýmis foreldra og fjölskyldusamtök

Samtök foreldra leikskólabarna í Reykjavík

<http://borninokkar.is/>

Landsamtök foreldra

<http://www.heimiliogskoli.is/>

Fjölskyldumiðstöðin

<http://www.barnivanda.is/>

Tengt efni:

Barnaverndarlögin

<http://www.althingi.is/lagas/139b/2002080.html>

Barnasáttmáli Sameinuðu þjóðanna

www.barnasattmalinn.is

Bæklingur þessi er styrktur af Velferðarráðuneytinu og Reykjavíkurborg. Hann er unninn í samstarfi þjónustumiðstöðva, Skóla- og frístundasviðs, Barnaverndar Reykjavíkur, Barnaverndarstofu og Mannréttindaskrifstofu Reykjavíkurborgar. Bæklingurinn er hugsaður sem upplýsingatæki fyrir foreldra og aðstandendur barna um ábyrgð og skyldur, réttindi barna, menntun og velferð.

Gdzie mogę się zwrócić o pomoc?

Telefon alarmowy 112

Ogólnodostępny numer ze wszystkich telefonów. Połączenie z numerem 112 możliwe jest również z telefonu bez karty telefonicznej, z pustym kontem i niezapłaconym rachunkiem.

www.island.is

Strona zawierająca informacje o wszystkich instytucjach publicznych na Islandii i ich usługach. Strona jest w języku islandzkim i angielskim.

Centrum Kultury i Informacji

www.mcc.is

Na stronie Centrum Kultury i Informacji można między innymi znaleźć listy przydatnych słówek tłumaczonych na wiele języków, jak również numery telefonów informacyjnych w ośmiu językach.

Informacje o wnioskach o urlop i zasiłek macierzyński:

www.faedingarorlof.is

Organizacje rodziców

Związek rodziców dzieci przedszkolnych w Reykjavíku

www.borninokkar.is

Krajowy Związek Rodziców

www.heimiliogskoli.is

Centrum Rodzinne

www.barnivanda.is

Materiały edukacyjne:

Ustawa o ochronie praw dzieci

www.althingi.is/lagas/139b/2002080.html

Konwencja Praw Dziecka ONZ

www.barnasattmalinn.is

Publikacja tej broszury jest sponsorowana przez Ministerstwo Spraw Socjalnych oraz Miasto Reykjavík. Powstała ona jako efekt współpracy miejskich centrów usługowych, Wydziału szkolnego i zajęć rekreacyjnych Miasta Reykjavík, Urzędu ds. ochrony dzieci Miasta Reykjavík, Biura ds. ochrony dzieci oraz Biura Rzecznika Praw Człowieka Miasta Reykjavík. Jest to broszura informacyjna dla rodziców i opiekunów prawnych o odpowiedzialności, obowiązkach, prawach dzieci, edukacji i bezpieczeństwie.